

İlgili Kanun / Madde
6356 S. STK/41

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2026/482
Karar No. 2026/858
Tarihi: 05.02.2026

●İŞYERİ İŞLETME AYRIMI

ÖZETİ Belirtmek gerekir ki işyeri kavramının tanımından da hareketle, aynı teknik amacın yerine getirildiği ve bu kapsamda işçi çalıştırılan birimler tek bir işyeri olarak tanımlanabilecektir. Özellikle mal veya hizmet üretimi için birden fazla fiziki mekanda faaliyet yürütülmesi durumunda, bu birimlerin tamamının tek bir işyeri niteliğinde kabul edilebilmesi bakımından; hukuki bağıllık yani aynı işverene bağlı olma, amaçta birlik veya nitelik yönünden bağıllık yani aynı teknik amaç doğrultusunda üretimde bulunma ve yönetimde birlik yani aynı yönetim altında örgütlenmiş olma şartlarının aranacağı ifade edilmelidir.

Amaçta birlik yahut nitelik bakımından bağıllık unsuru ile bağlı yerde yürütülen faaliyetin asıl işyerinde yürütülen faaliyet ile birbirini tamamlaması anlaşılmalıdır (Ercan Akyiğit, Toplu İş Hukuku, Ankara, 2020, s.429). Birbirini tamamlamayan, bağımsız şekilde faaliyet yürütebilme niteliğini haiz birimlerin tek bir işyeri olarak kabul edilmesi olanaklı değildir.

Somut uyuşmazlıkta; dosya içeriğinden işyerlerinin bir kısmında yaş çay imalat faaliyeti yürütülmekte ise de Düzce adresinde bulunan (1024072) sicil No.lu işyerinde şeker paketleme faaliyetinin de yürütüldüğü, tespit konusu birimlerin tamamının bağımsız şekilde faaliyet yürütebilme niteliğinden yoksun olmadığı, tüm birimler bakımından amaçta birlik unsurunun mevcut olmadığı ve bu itibarla somut olayda işletme

niteliği söz konusu olduğundan toplu iş sözleşmesi yapabilme yetkisi bakımından yüzde kırk çoğunluk aranması gerektiği kabul edilmelidir. Buna göre davalı Sendikanın yetki başvuru tarihi itibarıyla %40 çoğunluğu sağladığı anlaşıldığından yazılı şekilde hüküm tesisi hatalıdır.

İlk Derece Mahkemesince bozmaya uyularak verilen karar davalılar vekillerince temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçelerinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkili Şirketin çay üretmekte, ürettiği gıda ürünlerinin satış ve pazarlaması ile iştigal etmekte olduğunu, Şirketin İstanbul, Trabzon, Rize, Artvin, Düzce, İzmir, Konya ve Ankara illerinde farklı konumlarda toplam 15 ayrı işyeri bulunduğunu, yetki tespitine ilişkin kararın, mevzuata aykırı olarak düzenlendiğini, müvekkili Şirkete ait işyerleri arasında, hukuki bağlılık, amaçta ve yönetimde birlik bulunduğundan, tüm işyerlerinin tek bir işyeri olarak kabul edilmesi ve yetki şartlarının da buna göre belirlenmesi gerektiğini, müvekkili Şirketin ana faaliyet konusunun çay üretimi, satışı ve pazarlaması olduğunu, dilekçedeki tabloda 6, 7, 8, 9 ve 12 No.lu satırlarda gösterilen işyerlerinde çay üretimini gerçekleştirdiğini ve üretim süreci tamamlanan çayların çuvallara doldurularak 4 ve 10. satırlarda gösterilen Düzce ve Arsin'de bulunan fabrikalarına gönderildiğini, bu işyerlerinde paketleme işlemlerini yapıp ürettiği çayı son tüketiciye satışa uygun hâle getirdiğini, 10 No.lu satırda gösterilen Düzce fabrikasında ayrıca toz ve küp şekerin paketleme faaliyetlerinin de yürütüldüğünü, 1. satırda gösterilen işyerinin, müvekkili Şirketin Genel Merkezi olup Genel Merkezde, Şirket yönetimi, pazarlama ve muhasebe faaliyetlerinin yürütüldüğünü, 2, 3, 11, 13, 14 ve 15 No.lu satırlarda gösterilen işyerlerinde, müvekkili Şirketin ürettiği gıda ürünlerinin depolanarak üretilen ürünlerin satış, pazarlama faaliyetlerinin yürütüldüğünü, 5 No.lu satırlarda yazılı işyerinde ise sadece satış ve pazarlama faaliyetlerinin sürdürüldüğünü, 15 No.lu işyerinin de yönetiminin müvekkili Şirkete ait olup hukuki bağlılık unsurunun gerçekleşmiş olduğunu, tüm işyerlerinin çay üretimi ve satışı için örgütlenmiş olup işyerlerinde aynı ortak amacın farklı aşamalarının gerçekleştirildiğini ve bu suretle işyerlerinin birbirini tamamladığını, davalı Sendikanın üye sayısının işçi sayısının yarısından daha az olduğunu, müvekkili Şirkete ait işyerlerinin tek bir işyeri olarak kabul edilmeyeceği farz edilse bile bu durumda da tüm işyerlerindeki asıl faaliyet konusu gıda üretimi olduğundan, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) kayıtlarında, gıda sanayi işkolunda gözükmeyen işyerlerinin de işkolunun tespit edilip müvekkili Şirkete ait 15 işyerinde

çalışan işçilerin toplam sayısı esas alınarak yetki şartının sağlanıp sağlanmadığının belirlenmesi gerektiğini, müvekkili Şirkete ait işyerleri ile ilgili İşkolları Yönetmeliği'ne uygun olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılmış işkolu tespiti de bulunmadığını belirterek ve dilekçesinde yazılı diğer sebeplerle 24.01.2020 tarihli ve 244190 sayılı yetki tespitinin iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

1. Davalı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (Bakanlık) vekili cevap dilekçesinde; 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun (6356 sayılı Kanun) 42. maddesi gereğince işçi sendikası, işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren tarafından yapılan yetki tespit başvuruları karşılanırken, işverenler tarafından SGK'ya yapılan işyerlerine ilişkin tescil ve işçi bildirimlerinin esas alındığını, Genel Müdürlükçe kurulu sendika yetki sistemine, SGK kayıtlarından otomasyon sistemiyle yansıyan bilgiler doğrultusunda işlem yapıldığını, kayıtlara göre Sendikanın yeterli çoğunluğu sağladığını belirterek ve dilekçesinde yazılı diğer sebeplerle davanın reddini istemiştir.

2. Davalı Öz Gıda-İş Sendikası (Sendika) vekili cevap dilekçesinde; Bakanlık tarafından tespit esnasında itiraz konusu işyerleri gıda sanayi işkolunda yer almadığı için dikkate alınmadığını, bu aşamadan sonra da alınmasının mümkün olmadığını, çünkü NACE kodu olarak bilinen bu kodlama sisteminin tamamen işverenin tercihi olup işyeri kuruluşunda bu kodlamanın işveren tarafından tercih ile ilgili resmî birimlere iletildiğini, bu aşamada işverenliğin kendi tercihi ile belirlediği kodlama sonrasında farklı bir işkolundaki işyerlerini gıda sanayi işkolundaymış gibi göstermeye çalışmasına muvafakatleri bulunmadığını, ikrar ile dilekçede belirtildiği üzere bu işyerlerinin ticaret, büro, eğitim ve güzel sanatlar işkolunda yer aldığını, kendi beyan ve gıda sanayi işkolunda 10 ayrı işyeri ayırım ve sıralaması yapıldıktan sonra hepsinin bir işyeri olarak kabul edilerek %40 yerine yarıdan bir fazla sayı hesabı yapılmasının Kanun'a aykırı bir iddia olduğunu belirterek ve dilekçesinde yazılı diğer sebeplerle davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin 26.07.2022 tarihli kararı ile; 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu gereği Sosyal Sigortalar İşlemleri Yönetmeliği'nin 27. maddesine göre işyeri açılış bildirgesinin verildiği, bu bildiriğe göre 4 haneli NACE kodunun işyerince belirlendiği ve SGK'ya bildirildiği görülerek ve bu koda göre işyerlerinin işletme olarak esas alınması kanaati ile çalışan işçi sayısı ve üye sayısı dikkate alındığında sendika üyesi işçilerin işyerinde çalışan işçilerin %40,77 oranında olduğu, bu sonuca göre Sendikanın yetkili olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin 26.07.2022 tarihli kararına karşı süresi içinde davacı vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulması üzerine İstanbul Bölge

Adliye Mahkemesi 52. Hukuk Dairesinin 01.12.2022 tarihli kararı ile başvurunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ YARGILAMA SÜRECİ

Bölge Adliye Mahkemesinin 01.12.2022 tarihli kararının süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Dairemizin 24.03.2023 tarihli kararı ile; dosya kapsamına göre aynı işkolunda yer alan tespitte konu birimlerin tek bir işyeri niteliğinde olup olmadığı yahut işletme niteliğinde olup olmadığı hususunun duraksamaya yer vermeyecek şekilde tespiti gerektiği, yetki tespitine konu işyerlerinde keşif icra edilmediğinden, uzman olmayan bilirkişi tarafından düzenlenen raporun da hükme esas alınabilecek nitelikte olmadığı, Mahkemece aralarında hukuk fakültesi iş hukuku anabilim dalında görev yapan öğretim üyesi, gıda mühendisi ve insan kaynakları/işletme uzmanı bilirkişilerin yer aldığı bir bilirkişi kurulunun teşkil edilmesi, tespit konusu olup diğer illerde bulunan birimlerin işleyişine ve ticari faaliyetlere ilişkin bilgi ve belgelerin getirilmesi, Şirket merkezi ile İstanbul ilinde yer alan birimlerde keşif icra edilmesi, tespit konusu birimlerin bağımsız şekilde faaliyetinin bulunup bulunmadığının tespit edilmesi, bütün birimlerin Merkezden yönetilip yönetilmediğinin belirlenmesi, bu hususlarda tarafların beyanının alınması, gerekirse tespit konusu farklı illerde bulunan birimlerde de keşif suretiyle bilirkişi incelemesi icra edilmesi ve oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle Bölge Adliye Mahkemesi kararının ortadan kaldırılmasına ve İlk Derece Mahkemesi kararının bozulmasına karar verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesinin 27.03.2024 tarihli kararı ile; tespit konusu birimlerin iş organizasyonu kapsamında bir bütün olduğu, Sendika tarafından gerekli sayısal çoğunluğun sağlanmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesinin 27.03.2024 tarihli kararının süresi içinde davalılar vekillerince temyiz edilmesi üzerine Dairece; Mahkemece yapılan araştırmanın yetersiz olduğu, bilirkişi heyeti aracılığı ile ve 21.01.2020 tarihi itibarıyla; özellikle birimlerde üretilen ürünlerin sayısal olarak miktarı ve niteliğinin tespiti; üretilen çay paketleri bakımından çayın nereden temin edildiği, başkaca gerçek ve tüzel kişilere paketlenmemiş çay satışı yapılıp yapılmadığının belirlenmesi; paketleme faaliyeti yapıldığı anlaşılan ve Düzce adresinde bulunan (1024072) sicil No.lu işyerinde hangi ürünlere yönelik paketleme faaliyetinin yürütüldüğü, paketlenen ürünlerin sayısal olarak miktarı ve niteliği ile bu ürünlerin hangi gerçek ve tüzel kişilere ait olduğunun tespiti; küp şeker üretim ve paketleme faaliyeti bakımından da belirtilen araştırmanın yapılması; yetki tespitine konu tüm birimler bakımından anılan hususlara yönelik araştırma yapılması ve gereken verilere ilişkin kayıt ve belgelerin getirilmesi; tüm bu hususlar araştırıldıktan sonra oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle bozma kararı verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesinin ilâm başlığında tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; uyulan bozma kararı doğrultusunda yapılan araştırma neticesinde tespit konusu birimlerin iş organizasyonu kapsamında bir bütün olduğu, Sendika tarafından gerekli sayısal çoğunluğun sağlanamadığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir.

VI. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

Davalılar vekilleri; cevap dilekçelerinde belirttikleri sebeplerle İlk Derece Mahkemesi kararının bozulması istemi ile temyiz yoluna başvurmuşlardır.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, 6356 sayılı Kanun'un 41 ve devamı maddeleri kapsamında yetki tespitine itiraz istemine ilişkindir.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 53/1 hükmü şöyledir:

"İşçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler."

6356 sayılı Kanun'un "Yetki" kenar başlıklı 41/1 hükmü şöyledir:

"Kurulu bulunduğu işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birinin üyesi bulunması şartıyla işçi sendikası, toplu iş sözleşmesinin kapsamına girecek işyerinde başvuru tarihinde çalışan işçilerin yarısından fazlasının, işletmede ise yüzde kırkının kendi üyesi bulunması hâlinde bu işyeri veya işletme için toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir."

6356 sayılı Kanun'un "Yetki tespiti için başvuru" kenar başlıklı 42. maddesi şöyledir:

"(1) Toplu iş sözleşmesi yapmak isteyen işçi sendikası Bakanlığa başvurarak yetkili olduğunun tespitini ister. İşveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren de Bakanlığa başvurarak yetkili işçi sendikasının tespitini isteyebilir.

(2) Bakanlık, kayıtlarına göre başvuru tarihi itibarıyla bir işçi sendikasının yetkili olduğunu tespit ettiğinde, başvuruyu, işyeri veya işletmedeki işçi ve üye sayısını, o işkolunda kurulu işçi sendikaları ile taraf olacak işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işverene altı iş günü içinde bildirir.

(3) İşçi sendikasının yetki şartlarına sahip olmadığına ya da işyerinde yetki şartlarına sahip bir işçi sendikasının bulunmadığının tespiti hâlinde, bu bilgiler sadece başvuruyu yapan tarafa bildirilir.

(4) Sigortalılığın başlangıcı ile sona ermesine ilişkin bildirimlerden yasal süresi içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılmayanlar, yetkili işçi sendikasının tespitinde dikkate alınmaz.

(5) Yetki tespiti ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir."

6356 sayılı Kanun'un "Yetki itirazı" kenar başlıklı 43. maddesi şöyledir:

"(1) Kendilerine 42 nci madde uyarınca gönderilen tespit yazısını alan işçi veya işveren sendikaları veya sendika üyesi olmayan işveren; taraflardan birinin veya her ikisinin yetki şartlarına sahip olmadığı veya kendisinin bu şartları taşıdığı yolundaki itirazını, nedenlerini de göstererek yazının kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren altı iş günü içinde mahkemeye yapabilir.

(2) İtiraz dilekçesi görevli makama kayıt ettirildikten sonra mahkemeye verilir. Kurulu bulunduğu işkolunda çalışan işçilerin yüzde birinden daha az üyesi bulunan işçi sendikası, yetki itirazında bulunamaz.

(3) İtiraz dilekçesinde veya ekinde somut delillerin yer almaması hâlinde itiraz incelenmeksizin reddedilir. İşçi ve üye sayılarının tespitinde maddi hata ve süreye ilişkin itirazları mahkeme altı iş günü içinde duruşma yapmaksızın kesin olarak karara bağlar. (Değişik cümle: 12/10/2017-7036/34 md.) Bunların dışındaki itirazlar için mahkeme, duruşma yaparak karar verir ve bu karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi bir ay içinde kararını verir. (Ek cümle: 12/10/2017-7036/34 md.) Bu karara karşı temyiz yoluna başvurulması hâlinde Yargıtay bir ay içinde kesin olarak karar verir.

(4) 42 nci maddenin üçüncü fıkrası uyarınca kendisine yetki şartlarına sahip olmadığı bildirilen işçi sendikası, altı iş günü içinde yetkili olup olmadığının tespiti için dava açabilir. Mahkeme açılan davayı o işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birini üye kaydeden işçi sendikaları ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işverene de bildirir. Mahkeme davayı iki ay içinde sonuçlandırır.

(5) İtiraz, karar kesinleşinceye kadar yetki işlemlerini durdurur."

Bu genel açıklamalar çerçevesinde temyiz itirazları değerlendirilmelidir.

İnceleme konusu davada, Bakanlık tarafından 21.01.2020 başvuru tarihi itibarıyla davacıya ait 10 birimin işletme teşkil ettiği, işletmede toplam 994 işçi çalıştığı ve 405 sendika üyesi bulunduğu gerekçesiyle davalı Sendikanın toplu iş sözleşmesi yapabilmek için gerekli çoğunluğu sağladığına dair 24.01.2020 tarihli ve 244190 sayılı olumlu yetki tespit kararı verilmiştir.

Bir toplu iş sözleşmesi ünitesi olarak işyeri ve işletme kavramlarının unsurları bakımından birinci bozma kararında gerekli açıklamalar yapılmıştır. Belirtmek gerekir ki işyeri kavramının tanımından da hareketle, aynı teknik amacın yerine getirildiği ve bu kapsamda işçi çalıştırılan birimler tek bir işyeri olarak tanımlanabilecektir. Özellikle mal veya hizmet üretimi için birden fazla fiziki mekanda faaliyet yürütülmesi durumunda, bu birimlerin tamamının tek bir işyeri niteliğinde kabul edilebilmesi bakımından; hukuki bağlılık yani aynı işverene bağlı olma, amaçta birlik veya nitelik yönünden bağlılık yani aynı teknik amaç doğrultusunda üretimde bulunma ve yönetimde birlik yani aynı yönetim altında örgütlenmiş olma şartlarının aranacağı ifade edilmelidir.

Amaçta birlik yahut nitelik bakımından bağlılık unsuru ile bağlı yerde yürütülen faaliyetin asıl işyerinde yürütülen faaliyet ile birbirini tamamlaması anlaşılmalıdır (Ercan Akyiğit, Toplu İş Hukuku, Ankara, 2020, s.429). Birbirini

tamamlamayan, bağımsız şekilde faaliyet yürütebilme niteliğini haiz birimlerin tek bir işyeri olarak kabul edilmesi olanaklı değildir.

Somut uyumsuzlukta; dosya içeriğinden işyerlerinin bir kısmında yaş çay imalat faaliyeti yürütülmekte ise de Düzce adresinde bulunan (1024072) sicil No.lu işyerinde şeker paketleme faaliyetinin de yürütüldüğü, tespit konusu birimlerin tamamının bağımsız şekilde faaliyet yürütebilme niteliğinden yoksun olmadığı, tüm birimler bakımından amaçta birlik unsurunun mevcut olmadığı ve bu itibarla somut olayda işletme niteliği söz konusu olduğundan toplu iş sözleşmesi yapabilme yetkisi bakımından yüzde kırk çoğunluk aranması gerektiği kabul edilmelidir. Buna göre davalı Sendikanın yetki başvuru tarihi itibarıyla %40 çoğunluğu sağladığı anlaşıldığından yazılı şekilde hüküm tesisi hatalıdır.

Bu açıklamalara göre davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz olup 6356 sayılı Kanun'un 43/3 hükmü uyarınca hükmün bozulmak suretiyle ortadan kaldırılması ve aşağıdaki gibi karar verilmesi gerekmiştir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan sebeplerle;

Yukarıda tarih ve sayısı belirtilen İlk Derece Mahkemesi kararının **BOZULARAK ORTADAN KALDIRILMASINA,**

1. Davanın REDDİNE,

2. Karar tarihi itibarıyla alınması gerekli 732,00 TL harçtan, peşin alınan 54,40 TL harcın mahsubuyla bakiye 677,60 TL harcın davalı Bakanlık harçtan muaf olduğundan davalı Sendikadan alınarak Hazineye gelir kaydına,

3. Davalı tarafından toplamda yatırılan 8.175,20 TL temyiz yoluna başvurma harcının davacıdan alınarak davalı Sendikaya verilmesine,

4. Davacının yapmış olduğu yargılama giderinin üzerinde bırakılmasına, davalı Bakanlığın yaptığı 700,00 TL, davalı Sendikanın yaptığı 800,00 TL yargılama giderlerinin davacıdan tahsili ile ilgili davalılara ödenmesine,

5. Karar tarihinde yürürlükte bulunan Tarifeye göre 45.000,00 TL vekâlet ücretinin davacıdan alınarak davalılara müştereken verilmesine,

6. Yatırılan gider avanslarından varsa kullanılmayan bakiyelerinin ilgili tarafa iadesine,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde davalı Öz Gıda İş Sendikasına iadesine,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine gönderilmesine,

05.02.2026 tarihinde oy birliğiyle kesin olarak karar verildi.